

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

MÚSICA TRADICIONAL GALEGA

Índice

1. Introducción.....	3
1.1. MARCO LEGAL.....	3
1.2. CARACTERÍSTICAS DO CENTRO E DO ALUMNADO.....	4
2. Metodoloxía.....	5
3. Atención á diversidade.....	5
4. Temas transversais.....	6
4.1. EDUCACIÓN EN VALORES.....	6
4.2. TRATAMENTO DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN....	7
5. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas.....	7
6. Secuenciación por cursos.....	7
6.1. SEXTO CURSO DE GRAO PROFESIONAL.....	8
6.1.1. Obxectivos.....	8
6.1.2. Contidos.....	8
6.1.3. Criterios de avaliación.....	9
6.1.4. Contidos mínimos esixibles.....	10
6.1.5. Bibliografía de referencia.....	10
7. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica.....	11
7.1. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	11
7.2. CRITERIOS E PORCENTAXES DE CUALIFICACIÓN.....	11
7.3. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN.....	12
7.3.1. Procedementos de recuperación ordinarios.....	12
7.3.2. Probas extraordinarias.....	12
7.3.3. Procedementos de avaliación no caso da perda do dereito á avaliación continua.....	12

1. Introducción

A presente programación didáctica foi realizada a partir do currículo oficial vixente e pretende establecer unha proposta de desenvolvemento curricular para a materia de MÚSICA TRADICIONAL GALEGA durante o curso 6º do Grao Profesional dos ensinos de réxime especial de Música.

Para a elaboración desta programación, tívose en conta, en primeiro lugar, o Currículo Base, orientador e prescriptivo, do cal se tomaron os obxectivos xerais para concretalos nuns obxectivos didácticos específicos. Así mesmo, esta programación foi realizada en coherencia co Proxecto Educativo de Centro (PEC), de tal maneira que no seu deseño valoráronse coidadosamente as características e necesidades da comunidade á que vai dirixida.

Segundo o Decreto, a materia de Música Tradicional Galega é unha das materias optativas do 6º curso do Grao Profesional.

A presente materia pretende achegar ao alumnado o estudo da música tradicional de Galicia dende diferentes puntos de vista, en relación á historia, ás fontes, á organoloxía, aos investigadores, aos intérpretes e ao público. A materia pode servir de introdución para o alumnado que posteriormente pretenda realizar estudos no eido da musicoloxía ou da interpretación de música popular.

1.1. MARCO LEGAL

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.

- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.2. CARACTERÍSTICAS DO CENTRO E DO ALUMNADO

O conservatorio está situado no concello da Estrada a 25 km de Santiago de Compostela. A Estrada é un concello de preto de 22. 000 habitantes, divididos en 51 parroquias que, exceptuando a parroquia da Estrada, son de ámbito rural. Desenvolve a súa actividade económica no sector servizos e sobre todo nas explotacións agrícolas e gandeiras.

Por outra banda, a área de influencia do centro esténdese a un conxunto de comarcas lindantes e núcleos nas aforas, algúns deles pequenos, dispersos e de poboación máis reducida, dos que proceden unha parte dos alumnos. A Comarca de Tabeirós-Terra de Montes en xeral e A Estrada en particular, goza dunha gran tradición cultural e musical. A Banda Municipal da Estrada conta con máis de 140 anos de historia nutríndose hoxe en día con practicamente a totalidade dos seus músicos formados ou formándose no noso conservatorio. Ademais outras agrupacións de distintas tradicións, grupos de música moderna, agrupacións de música tradicional, orquestras, charangas, bandas de música de concellos limítrofes, etc. nótrense, tamén, de músicos formados no Conservatorio da Estrada. A proximidade a Santiago de Compostela e que esta sexa unha cidade de enorme tradición universitaria tamén

condiciona que moitos alumnos poidan cursar ao mesmo tempo unha carreira universitaria e os estudos de música.

2. Metodoloxía

Como corresponde ao desenvolvemento dun currículo aberto, os aspectos relativos ao cómo ensinar non teñen un carácter normativo e os métodos de ensino son en gran medida responsabilidade do profesor. Así pois, pretendemos aquí expoñer as directrices que seguiremos no desempeño do noso labor pedagóxico.

A disciplina de Música tradicional galega ten unha carga lectiva de 1 hora semanal no 6º curso de Grao Profesional.

Pola propia natureza da ensinanza de Música tradicional, o método a empregar será a autoaprendizaxe guiada, onde o profesor en cada clase orientará e motivará ao alumnado para a busca, procesamento e aplicación da información necesaria, así como a aprendizaxe por proxectos, xa que estes coñecementos que adquirirá poranse en práctica nas metas ou proxectos establecidos, desde a preparación de obras e estudos hasta un programa de concerto. Para dar reposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse á madurez do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

3. Atención á diversidade

A atención á diversidade derívase do concepto de atención ás necesidades educativas especiais, na medida en que todos somos diferentes, somos diversos, non aprendemos da mesma forma e necesitamos unha atención diferente. Estas diferenzas veñen determinadas por variables como as capacidades, as estratexias cognitivas, a atención, os coñecementos previos, os estilos de aprendizaxe, a motivación, o axuste emocional, a integración social, etc.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase de Música tradicional galega teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que presenten diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses dos alumnos, o contacto que tiveron coas actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.

- Propoñer actividades de diferente dificultade e integrar aos alumnos na máis apropiada ao seu nivel.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Existen unha serie de medidas establecidas legalmente con vistas a responder as situacións extremas da diversidade do alumnado, e que poder afectar ós seguintes aspectos:

- **Á metodoloxía**, utilizando as estratexias máis adecuadas ao alumno, orientando o seu estudo cara aos aspectos máis apropiados, proporcionando os materiais ao alumnado, etc.
- **Ás actividades**, deseñando algunhas específicas, diminuindo ou aumentando o seu número, establecendo diferentes graos de consecución, etc.
- **Á avaliación**, empregando ferramentas de avaliación diferenciadas, eliminando ou introducindo determinadas probas, etc.

A posible adaptación de obxectivos e contidos terá que respectar, en calquera caso, os mínimos esixibles fixados na programación.

4. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes materias que comprenden o currículo dos ensinos de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

4.1. EDUCACIÓN EN VALORES

A través da educación transmítense os valores, grazas aos cales é posible vivir en sociedade e participar na vida democrática da mesma. A sociedade reclama da educación a preparación en hábitos de convivencia e respecto mutuo que fan posible que os mozos de ambos sexos conformen a súa propia identidade, o que lles permita construír a súa relación co medio. O estudo da música tradicional, ao ocuparse da investigación sobre o feito musical en múltiples facetas, en variados escenarios sociais e culturais, pode supor unha estimable ferramenta para educación en valores, tales como a valoración do propio patrimonio, a apreciación da variedade cultural, o respecto polas culturas alleas, a interiorización da igualdade, en definitiva a comprensión da música como un signo de identidade de sociedades, grupos e individuos, merecedor de atención e de respecto.

4.2. TRATAMENTO DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complementa cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

O centro conta con equipos informáticos con conexión a internet, así coma WIFI para alumnos e profesores.

Para esta materia a rede é unha importante fonte de información, tanto para a consulta de fondos de bibliotecas, lectura de artigos especializados sobre a materia, busca de partituras, arquivos de audio, ou libros especializados, etc.

Segundo está recollido nos documentos organizativos do Centro, non se permite o uso de teléfonos móbiles, así coma calquer outro dispositivo electrónico equiparable, dentro das aulas, agás nos casos en que o profesor ou profesora o autorice, sempre con fins didácticos.

5. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Estas actividades cumpren diversas funcións:

- Completar a formación dos alumnos.
- Servir de actividades de formación e avaliación.
- Dinamizar e implicar ao alumnado na vida cultural do centro e o seu entorno.
- Como factor de motivación.

Poderán ser organizadas polo departamento, de xeito interdisciplinar con outros departamentos ou en colaboración con outras institucións externas ao Centro. Serán programadas ao comezo do curso e consistirán en:

- Audicións, exposicións, proxeccións, concursos ou conferencias.
- Cursos de formación.
- Asistencia a concertos fora do centro.

O alumnado de Música tradicional galega terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende o Departamento, agás aquelas que formen parte do proceso de avaliación.

6. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de Música tradicional galega no único curso de grao profesional no que se imparte.

6.1. SEXTO CURSO DE GRAO PROFESIONAL

6.1.1. Obxectivos

As ensinanzas de Música tradicional galega terán como obxectivos contribuir a desenvolver no alumnado as capacidades seguintes:

- Apreciar e valorar a música de tradición oral como parte do patrimonio cultural, sendo conscientes da súa diversidade e riqueza.
- Manexar as ferramentas conceptuais que se recollen nos estudos de etnomusicoloxía, abordando os seus significados teóricos desde o punto de vista antropolóxico.
- Proporcionar unha aproximación histórica á música tradicional en Galicia, tendo en conta as diversas fontes: textuais, fonográficas, iconográficas, organolóxicas.
- Coñecer os principais xéneros da música tradicional galega
- Coñecer os principais instrumentos da música tradicional galega e a súa contextualización na práctica interpretativa.
- Contribuír á formación de criterios propios por parte do alumnado na súa interacción coas manifestacións musicais de Galicia, xa sexa na súa investigación, na súa interpretación ou no seu consumo.
- Combinar, de forma autónoma e con sentido crítico, os medios ao seu alcance para ampliar e completar a súa formación, relacionando os seus coñecementos musicais con datos de outra índole (técnicos, científicos, sociais, históricos, etc.) adquiridos de forma autónoma (lecturas, investigacións, etc.), noutras materias ou ben na súa experiencia cotiá.

6.1.2. Contidos

- Conceptos básicos: A tradición oral. O proceso de tradicionalización. Folclore, folclorismo e folclorización.
- Historia da música tradicional galega: os precursores. Fontes: cancioneros e rexistros fonográficos.
- Os Coros Galegos. Os grupos folclóricos.
- Nacemento e desenvolvemento do movemento folk.
- Instrumentos musicais na tradición galega. Organoloxía, clasificación, función e agrupamentos máis relevantes.
- Transcrición e análise da música tradicional: O canto popular galego. A música instrumental.

- Interpretación: práctica de música tradicional no instrumento principal ou con instrumentos tradicionais.

6.1.3. Criterios de avaliación

Realizarase unha avaliación continua. A avaliación reflectirá a participación, os comentarios realizados polos alumnos referentes á materia no desenvolvemento da actividade lectiva, así como a realización de exercicios e traballos e/ou a realización de probas. Estes índices quedarán reflectidos no rexistro do alumnado (caderno de aula).

CRITERIOS

- Definir, empregando un léxico apropiado, as particularidades e as características básicas de cada música estudada, así como os conceptos básicos da etnomusicoloxía e do estudo da música tradicional, e referirse a eles de forma correcta.
- Explicar, empregando un vocabulario axeitado, as características fundamentais propias da materia a través da historia da investigación da música tradicional, establecendo a relación co método científico aplicado á investigación musical xerado nesta disciplina.
- Recoñecer, nas audicións e análises propostas, as características básicas das sonoridades vocais, instrumentos, formas, xéneros, estilos..., asociando as súas características musicais cos patróns culturais, e relacionándoas entre si.
- Identificar o papel desempeñado pola música de forma cotiá, valorando a súa contribución á entidade cultural, así como á súa propia formación e benestar persoal.
- Reflexionar sobre o desenvolvemento evidente e acelerado dos consumos de música que se dan na sociedade actual, incidindo nos aspectos sociais máis relevantes e contextualizando o seu desenvolvemento a curto e medio prazo.
- Recoñecer o papel desempeñado pola música tradicional galega, establecendo relacións entre a música como cultura e as diferentes manifestacións literarias, artísticas, sociolóxicas, etnolóxicas e antropolóxicas de forma sinxela.
- Realizar un traballo sobre algún aspecto tratado na materia, empregando os recursos dispoñibles de xeito coherente e eficaz, partindo das convencións de presentación do material establecidas

6.1.4. Contidos mínimos esixibles¹

Para poder superar a materia de Itinerario de Pedagogía, terán que realizarse alomenos as actividades de entrega plantexadas por trimestre, así como o traballo final asignado.

No momento de avaliar, estas son as actitudes, coñecementos e destrezas mínimas que deberá amosar o alumno para obter unha cualificación positiva:

- Proporcionar unha aproximación á historia da música tradicional en Galicia, incidindo nas fontes impresas e fonográficas como parte substancial do patrimonio musical galego.
- Participar como instrumentista en diversas actividades prácticas con repertorios dos estudados ao longo do curso, coa finalidade de manexar os parámetros formais que caracterizan a música tradicional galega.

6.1.5. Bibliografía de referencia

- BARTÓK, B. (1979). *Escritos sobre música popular. Siglo XXI*.
- BLACKING, J. (2006). *¿ Hay música en el hombre?. Alianza Editorial*.
- CAMARA DE LANDA, E. (2004). *Etnomusicología. Madrid: Instituto Complutense de Ciencias Musicales. ICCMU*.
- CRUCES, F. (2001). *Las culturas musicales: lecturas de etnomusicología. Trotta*.
- DÍAZ VIANA, L. (1993). *Música y culturas. Eudema. Madrid*.
- ESTÉVEZ, X. M., & LOSADA, Ó. (2000). *Crónica do folk galego: vintecinco anos de historia*.
- MARTÍ, J. (1996). *El folklorismo: uso y abuso de la tradición*.
- NETTL, B. (1985). *Música folk y tradicional de los continentes occidentales. Alianza Editorial*.
- SMALL, C. (1989). *Música, sociedad, educación. Madrid: Alianza*
- *Cancioneiro popular galego (Schubarth/Santamarina), Cancionero Musical de Galicia (Sampedro), Cantos y bailes populares de España: Galicia (Inzenga), Cancionero Gallego (Bal e Torner), etc.*

¹ A superación dos devanditos criterios suporá una cualificación mínima. A NON realización dos contidos mínimos esixibles será motivo da non superación do curso.

7. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

A avaliación será **continua ou de procesos**, de forma que nos permita un control e seguimento do proceso de ensino-aprendizaxe posibilitando a súa progresiva e continua adecuación ás dificultades e necesidades que vaian xurdindo respecto da planificación inicial.

Así mesmo, realizarase unha **avaliación inicial ou diagnóstica** que nos permita identificar os coñecementos previos do alumno, as súas destrezas, habilidades e actitudes previas para así poder planificar o traballo que deberá realizar cada alumno en particular.

En última instancia realizarase unha **avaliación final ou de resultados** ao final de cada trimestre e ao final do curso que, ao comparar os obxectivos iniciais cos resultados finais, serviranos como referente para medir os avances do alumno.

Unha **avaliación criterial**, comparando o progreso do alumno coas metas establecidas previamente en relación coa súa propia situación inicial utilizarase para avaliar o progreso de alumnos con necesidades educativas especiais.

7.1. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Valorarase o traballo da aula así como a entrega en prazo dos traballos e tarefas propostos. O profesor propoñerá un exercicio a realizar na aula como proba obxectiva de avaliación (proba escrita, exposición oral de traballo realizado, participación en debates ou audicións publicas, etc.).

7.2. CRITERIOS E PORCENTAXES DE CUALIFICACIÓN

Os criterios de cualificación parten dos seguintes aspectos a ter en conta:

- Traballo diario nas aulas.
- Realización de tarefas, probas escritas ou traballos.
- Capacidade interpretativa do repertorio proporcionado na materia.
-

A nota final será una cualificación numérica do 1 a 10, sen decimais. Os alumnos terán que obter unha nota final igual ou superior a 5. Os alumnos que non superaran a materia na convocatoria de maio poderán presentarse ao exame extraordinario.

OBSERVACIÓN NA AULA	40%
---------------------	-----

Motivación/interese (10%) Participación activa (10%) Traballo diario (20%)	
PROBAS ESCRITAS/TRABALLOS Expresión correcta (10%) Linguaxe técnico apropiado (10%) Dominio dos contidos (20%)	40%
INTERPRETACIÓN Integración no conxunto (10%) Calidade da interpretación (10%)	20%

7.3. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

7.3.1. Procedementos de recuperación ordinarios

A recuperación consistirá na repetición e entrega das actividades propostas e non superadas.

7.3.2. Probas extraordinarias de Xuño

Os alumnos que non aproben o curso en Maio dispoñerán dunha proba extraordinaria no mes de Xuño. A proba poderá constar de un ou máis dos seguintes exercicios:

- Consistirá nunha proba teórica escrita, que tratará dos contidos traballados ó longo do curso .
- Presentación dun traballo, dos propostos ó longo do curso.

7.3.3. Procedementos de avaliación no caso da perda do dereito á avaliación continua.

Nos casos en que, dacordo co procedemento disposto, o profesor considere que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, convocará a dito alumno/a para a realización dunha única proba. O procedemento consistirá nunha proba de carácter parello ás probas de avaliación e/ou actividades efectuadas ao longo do curso.